

Ympäristö- ja terveystieteiden tekniset ry
Gallen-Kallelankatu 8
28100 Pori

LAUSUNTO

10.6.2014

Tukes
Valvira
kirjaamo@tukes.fi
kirjaamo@valvira.fi

Viite: Kirjallinen lausuntopyyntö 12.5.2014 Dnro 3622/62/2014, Dnro 3917/06.10.07.00/2014 ja 30.5.2014 Dnro 3623/62/2014

Asia: Lausuntopyyntö YTH yhteisestä valtakunnallisesta valvontaohjelmasta, terveydensuojelulain ja tupakkalain valvontaohjelmista sekä Kuluttajaturvallisuusvalvonnan valtakunnallisesta valvontaohjelmasta

Ympäristö- ja terveystieteiden tekniset ry toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Valtakunnallisia valvontaohjelmia on nyt muokattu ohjaamaan käytännön läheisimmin kuntien valvontaohjelmien laatimista ja esitetty keskusvirastojen edellyttämiä sisältövaatimuksia. Merkittävä muutos näihin päivityksiin kaudelle 2015-2019 liittyy suunnitelmallisten valvontakohteiden supistamiseen ja tarkastustiheyssuosituksen tarkistamiseen. Ohjeellisilla tarkastustiheyksillä on erityistä merkitystä valvontayksiköiden resurssien arvioinnissa. Esim. Aluehallintoviraston vaatimustenmukaisuuden arvioinneissa valvontayksikön resursseja peilataan valtakunnallisiin tarkastustiheyssuosituksiin.

Valvontaohjelmien mukaan kuntien valvontasuunnitelmat tulisi laatia arvioidun valvontatarpeen mukaan. Valvontayksiköissä valvontaa kuitenkin suunnitellaan käytettävissä olevien resurssien mukaan, että vähäiset resurssit saadaan kohdennettua mahdollisimman tehokkaasti. Mikäli valvontatarve on huomattavasti suurempi kuin, mitä valvontayksikössä on realistista toteuttaa, ei valvontatarpeeseen perustuva suunnitelma ole käytännön toimintaa palveleva.

YTH yhteinen, terveydensuojelun ja tupakkavalvonnan valtakunnallinen valvontaohjelma

Yhteiseen valvontaohjelmaan on kirjattu, että valtakunnalliset ohjelmat päivitetään vuosittain toukokuun loppuun mennessä. Tämä auttaa valvontayksiköitä ottamaan omissa ohjelmissaan paremmin huomioon valtakunnalliset linjaukset kuin nykyään. Kokonaistyötarpeen arvioinnista on ohjeistettu arvioimaan 1,5 – 2 kertaa alueen kohteisiin tarvittava aika, tämä on linjassa kuluttajaturvallisuus valvontaohjelman ohjauksen kanssa.

Terveydensuojelun valvontaohjelmassa on viitattu Valviran terveydensuojelunvalvontaohjeistoon. Erityisesti riskinarviointien osalta tulisi Valvirassa tarkistaa, että valvontaohjeistossa esitetyt riskiarviomallit ovat linjassa valtakunnallisessa valvontaohjelmassa esitettyjen, riskinarvion kannalta merkittävien tekijöiden suhteen (esim. altistavan tekijän määrittely, altistuksen kesto, erityiskohde).

Terveydensuojelun osalta valvonnan painopistealuelistausta on kevennetty. Ajatuksena on, että esim. parturi-kampaamot ovat edelleen terveydensuojelulain 13 § mukaisesti ilmoitusvelvollisia toimintoja, joihin ei suoriteta säännöllistä valvontaa. Valvontaa tehdään yhteydenottojen perusteella. Tämän kaltaiset valvontatapahtumat ovat ainakin nykyisellään aina toimijalle maksuttomia. Tällaisten ilmoitusvelvollisten, ei kuitenkaan säännöllisesti valvottavien kohteiden

osalta olisi hyvä harkita samankaltaista projektivalvontamenettelyä, kuin tupakkavalvontaohjelmassa on esitetty.

Tupakkalain valvontaohjelmassa on suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistettu kohteet, missä tupakointi on kielletty. Tämän tyyppisiin kohteisiin valvontaa onkin luontevampaa tehdä mahdollisten valitusten perusteella.

Terveysturvallisuuden ja tupakkavalvonnan tarkastustiheyden vähentämisestä on todettu, että tiheyttä voi vähentää enintään puoleen, mutta sitä ei tule vähentää harvemmaksi kuin 0,2 tarkastusta / vuosi (terveydensuojelu) tai 0,5 tarkastusta/vuosi (tupakka). Kuluttajaturvallisuuden osalta riskien arviointia on ohjattu tehtävän hallitusti, siirryttäen vain ”yksi porras” kerrallaan alaspäin arviossa (annettu viisi tarkastustiheysluokkaa). Olisi selkeintä, jos riskien arvioinneissa olisi vähentämisen suhteen yhtäläiset perusteet.

Ohjelmissa on myös todettu, että tarkastustiheyden vähentämisestä huolimatta painopisteenä olevat kohteet on tarkastettava sinä ajanjaksona, jona ne ovat valvontaohjelman painopisteenä. Käytännössä tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa riskinarvion perusteella on seuraava tarkastus määrä tehdä vasta esim. 4 v. kuluttua, mutta projektista johtuen sama kohde tarkastetaan uudelleen jo esim. tarkastusta seuraavana vuonna. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että tulevat projektitarkastukset olisivat yksiköiden tiedossa jo hyvissä ajoin, useamman vuoden ajalta eteenpäin.

Kuluttajaturvallisuuden valtakunnallinen valvontaohjelma

Myös kuluttajaturvallisuuden osalta järjestetään vuosittain valtakunnallisia ja alueellisia valvontaprojekteja. Terveysturvallisuuden ja tupakkavalvonnan ohjelmissa on todettu, että tarkastustiheyden vähentämisestä huolimatta painopisteenä olevat kohteet on tarkastettava sinä ajanjaksona, jona ne ovat valvontaohjelman painopisteenä. Sama ajatus olisi hyvä myös kuluttajaturvallisuuden osalta, jossa välillä projektit kohdistuvat muutenkin säännöllisen valvonnan piiriin kuuluviin valvontakohteisiin.

Valvontaohjelmassa on laskettu kuuden eri painopistekohteen tarkastustiheyttä. Riskinarvion ohjeistuksen mukaan tarkastustiheyttä voidaan laskea enintään 0,2 tarkastukseen / vuosi. Lisäksi on todettu, että riskien arviointia on tehtävä hallitusti, siirryttäen vain ”yksi porras” kerrallaan alaspäin arviossa (annettu viisi tarkastustiheysluokkaa). Tämä mahdollistaa sen, että paikallisen riskinarvion perusteella, kaikkien painopistekohteiden valvonta on mahdollista vähentää aina 0,2 tarkastusta / vuosi saakka. Tämä tuo liikkumavaraa paikalliseen riskiarvioon, jolla voidaan huomioida paremmin, esim. erilaisten kohdetyyppien koko (vrt. suuri ratsastuskeskus ja esim. kahden hevosen talli). Olisi hyvä, jos paikallisten valvontayksiköiden riskiarviomalleja ohjattaisiin keskusvirastoista, tämä linjaisi valvonnan ja riskiarvioinnin yhdenmukaisuutta valtakunnallisesti.

Lopuksi yhdistys toteaa, että kaikkien painopistekohteiden ja tarkastustiheyksien keventäminen mahdollistavat niissä yksiköissä, missä resurssivajetta on, suuntaamaan valvontaa paremmin riskikohteisiin. Tulee kuitenkin muistaa, että valvontaresursseja ei tule näiden ohjelmapäiväysten myötä lisää, vaan niiden suuntaamisen ohjausta kehitetään rationaalisempaan suuntaan.

Teemu Holmén
puheenjohtaja
teemu.holmen@gmail.com

Saana Laakkonen
sihteeri
laakkonen.saana@gmail.com